

Олександр Леонідович **СКУТЕЛЬНИК**

аспірант, Приватний вищий навчальний заклад "Європейський університет"

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0592-1578>

e-mail: tigerwild007@gmail.com

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ СТОСОВНО ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ЖУРНАЛІСТІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Мета дослідження – детально проаналізувати виклики та проблеми, пов'язані з адаптацією українського законодавства до європейських норм захисту журналістів під час війни. Здійснено комплексний огляд міжнародних та європейських правових актів, які регулюють діяльність журналістів у конфліктних зонах, а також ретельно проаналізовано чинне українське законодавство у цій сфері. На основі проведеного дослідження буде сформульовано конкретні рекомендації з удосконалення українського законодавства, спрямовані на забезпечення ефективного захисту журналістів під час війни. Ці рекомендації включатимуть пропозиції з імплементації європейських стандартів, створення механізмів швидкого реагування на випадки порушення прав журналістів, забезпечення їхньої фізичної та психологічної безпеки, а також підвищення обізнаності журналістів щодо їхніх прав і можливостей захисту. Впровадження запропонованих змін сприятиме створенню сприятливого середовища для роботи журналістів, гарантуючи їхнє право на свободу слова та доступ до інформації навіть в умовах війни.

Ключові слова: Україна, журналісти, війна, права людини, свобода слова, безпека журналістів, законодавство, Європейський Союз, адаптація, міжнародне право, інформаційна безпека

ВСТУП

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації 24 лютого 2022 р. Україна зіткнулася з безпрецедентними викликами, що вплинули на всі сфери життя, включаючи журналістику. У таких умовах забезпечення безпеки журналістів і захист їхніх прав, зокрема права на свободу слова та доступ до інформації, набули особливої актуальності. Проте чинне українське законодавство не повністю відповідає європейським стандартам, що ускладнює ефективний захист журналістів під час війни.

У дослідженні враховано новітні міжнародні та європейські правові стандарти, а також специфіку українського законодавства і реалії воєнного часу. Запропоновані рекомендації із вдосконалення правової бази України сприятимуть підвищенню рівня захисту журналістів, що позитивно вплине на розвиток демократії та забезпечення свободи слова в Україні.

Адаптація українського законодавства до права ЄС є не лише технічним процесом, але й стратегічним кроком на шлях до зміцнення демократичних інститутів в Україні. Вона має на меті забезпечити належний рівень захисту журналістів, що, зі свого боку, сприятиме підтриманню свободи слова та забезпеченню доступу до об'єктивної інформації, особливо в умовах війни.

МЕТА роботи – аналіз проблем адаптації українського законодавства до європейських стандартів захисту журналістів під час воєнних дій. Дослідження передбачає аналіз міжнародного та європейського права, а також чинного українського законодавства з метою виявлення основних проблем і суперечностей, які впливають на безпеку та права журналістів в Україні.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У статті застосовано такі методи дослідження:

1. Аналіз та синтез – для вивчення міжнародних і європейських правових стандартів у сфері захисту журналістів та їхнього порівняння з українським законо-

давством. Аналіз дав змогу визначити ключові недоліки в правовій базі України, а синтез – запропонувати комплексні рекомендації з її вдосконалення.

2. Історико-правовий метод – для дослідження еволюції міжнародного права у сфері захисту журналістів, починаючи з прийняття Загальної декларації прав людини 1948 р. і до сучасних норм міжнародного гуманітарного права, таких як Женевські конвенції та їх додаткові протоколи.

3. Порівняльно-правовий метод – для виявлення відмінностей між українським законодавством і правовими стандартами ЄС захисту журналістів, а також для аналізу прикладів з практики Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ).

Стан опрацювання даної теми стосовно адаптації українського законодавства до права ЄС для регулювання правового статусу журналістів під час війни в Україні знаходиться в активній стадії розвитку. В Україні проведено декілька ключових досліджень, які зосереджуються на проблемах узгодження національного законодавства з європейськими стандартами в цій сфері. Декілька українських та іноземних науковців вже внесли вагомий внесок у цю сферу: Т. Марценюк активно досліджує питання захисту прав журналістів в умовах конфлікту та війни [15]. О. Грішина акцентує на необхідності гармонізації українського законодавства з правом ЄС для забезпечення більш ефективного захисту журналістів під час збройних конфліктів [14]. Я. Грицак аналізує вплив війни на інформаційний простір та свободу преси, а також правові аспекти захисту журналістів [12]. О. Хорватова розкриває особливості правового регулювання законної діяльності журналіста в сучасних умовах [13].

РЕЗУЛЬТАТИ

Історичний контекст та нормативна база захисту журналістів у міжнародному праві та праві ЄС.

Захист журналістів у міжнародному праві має давню історію, що бере свій початок ще з середини ХХ ст. Основи правового захисту журналістів закладено після

П світової війни, коли виникла необхідність у формуванні нових стандартів прав людини та їх захисту в умовах конфліктів. З ухваленням Загальної декларації прав людини в 1948 р. право на свободу вираження думок, включаючи право на пошук, отримання та поширення інформації, було офіційно закріплено на міжнародному рівні. Це стало фундаментом для подальшого розвитку законодавства у цій сфері [1].

З часом спеціалізовані міжнародні інституції, такі як Організація Об'єднаних Націй (ООН), ЮНЕСКО, та Міжнародна федерація журналістів (МФЖ), почали активніше розробляти та впроваджувати додаткові норми, спрямовані на захист журналістів, особливо у зон конфліктів. Наприклад, Резолюція ООН про безпеку журналістів і питання безкарності від 2013 р. закликає держави до забезпечення безпеки працівників медіа, особливо в умовах конфліктів, та до покарання тих, хто чинить на них насильство [2].

ЄС має довгу традицію захисту прав журналістів та свободи вираження думок. Основою цього європейського підходу є Європейська конвенція з прав людини (ЄКПЛ), яку ухвалено в 1950 р. і яка набула чинності в 1953 р. Ст. 10 ЄКПЛ гарантує свободу вираження думок, включаючи свободу одержувати і поширювати інформацію без втручання з боку державної влади [3].

Важливим кроком у розвитку нормативної бази для захисту журналістів в ЄС стало ухвалення Хартії основних прав ЄС у 2000 р., яка набула юридичної сили з Лісабонським договором у 2009 р. У ст. 11 Хартії також закріплено право на свободу вираження думок та інформації, що включає свободу ЗМІ [4].

Крім цього, ЄС ухвалив низку інших нормативних актів, спрямованих на захист журналістів та працівників медіа. Наприклад, Директива Європейського Парламенту і ради 2010/13/ЄС «Про аудіовізуальні медіапослуги» визначає стандарти для захисту журналістів, особливо у контексті нових медіа та цифрових платформ [5].

У сучасному міжнародному праві журналісти визнаються ключовими суб'єктами у сфері забезпечення права на інформацію та свободу слова. Вони відіграють важливу роль у процесах демократизації, підзвітності влади та забезпечення суспільства достовірною інформацією. Однак саме через цю роль журналісти часто стають мішенню під час збройних конфліктів.

Міжнародне гуманітарне право (МГП) також відіграє важливу роль у захисті журналістів під час конфліктів. Женевські конвенції 1949 р. та Додаткові протоколи до них 1977 р. встановлюють, що журналісти, які перебувають у зонах збройних конфліктів, мають право на такий самий захист, як і цивільні особи. Це означає, що вони не повинні ставати об'єктом атак і мають право на гуманітарний захист [7].

Крім цього, міжнародні організації, такі як Комітет захисту журналістів (CPI), Репортери без кордонів (RSF), та Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), активно працюють над моніторингом ситуації з правами журналістів та наданням рекомендацій державам з покращення умов їхньої роботи [8].

Аналіз чинного українського законодавства із захисту журналістів під час війни та його невідповідності європейським стандартам

Законодавство України із захисту журналістів міс-

тить низку нормативних актів, які визначають права та обов'язки журналістів, а також механізми їхнього захисту. Основним документом, що регулює діяльність журналістів, є Закон України «Про інформацію», прийнятий у 1992 р. У цьому законі закріплено основні принципи свободи слова, права на доступ до інформації та захисту журналістів [9].

Крім цього, у 2003 р. прийнято Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», який передбачає державну підтримку медіа та захист працівників медіа від незаконного втручання у їхню професійну діяльність. Також слід відзначити Закон України «Про телебачення і радіомовлення» 1993 р., що регулює діяльність медіа у сфері телебачення та радіо, а також містить норми, що спрямовані на захист журналістів [10].

Однак, незважаючи на наявність цих законів, українське законодавство має низку серйозних недоліків, особливо у контексті захисту журналістів під час збройних конфліктів. Відсутність спеціальних норм, які б враховували специфіку роботи журналістів у зонах конфліктів, значно ускладнює їх захист і робить їх вразливими до нападів та переслідувань.

Однією з основних проблем українського законодавства є недостатня імплементація міжнародних стандартів у сфері захисту журналістів. Наприклад, закони України не містять чітких норм, які б передбачали захист журналістів як цивільних осіб під час збройних конфліктів, що є однією з вимог міжнародного гуманітарного права. Це створює ситуацію, коли журналісти, які працюють у зон конфліктів, не мають належного правового захисту і стають мішенню для атак з боку військових або інших збройних груп [13].

Крім цього, є проблема із забезпеченням безкарності за злочини проти журналістів. В Україні досить часто трапляються випадки, коли напади на журналістів залишаються непокараними, що створює атмосферу безкарності і стимулює подальші злочини. Це є серйозним порушенням міжнародних стандартів, які вимагають від держав ефективного розслідування таких випадків та притягнення винних до відповідальності.

Ще однією проблемою є недостатній захист журналістів від незаконного втручання у їхню діяльність з боку державних органів. Закони України передбачають певні гарантії незалежності журналістів, але на практиці ці норми часто ігноруються, і журналісти стають об'єктами переслідувань з боку правоохоронних органів та інших державних структур [14].

Правові стандарти ЄС у сфері захисту журналістів значно вищі і передбачають більш ефективні механізми захисту. Наприклад, в ЄС є спеціальні програми підтримки журналістів, які працюють у зонах конфліктів, такі як Програма захисту журналістів, яку адмініструє Європейська федерація журналістів. Ця програма надає фінансову та правову підтримку журналістам, які стикаються з небезпеками під час виконання своїх обов'язків.

Крім того, ЄС має більш розвинену систему контролю за виконанням норм законодавства у сфері захисту журналістів. ЄСПЛ регулярно розглядає справи, пов'язані з порушенням прав журналістів, і виносить рішення, які є обов'язковими для виконання державами-членами ЄС. Це забезпечує більш високий рівень відповідальності держав за порушення прав журналістів [11].

В Україні, на жаль, немає подібних механізмів, що значно ускладнює захист журналістів та забезпечення їхніх прав. Наприклад, українське законодавство не передбачає спеціальних програм підтримки журналістів, які працюють у зоні конфліктів, що залишає їх без належної допомоги у разі виникнення небезпеки. Також, хоча Україна є членом Ради Європи і зобов'язана виконувати рішення ЄСПЛ, на практиці виконання цих рішень часто затягується або ігнорується, що підриває ефективність захисту прав журналістів.

Практичні приклади проблем, з якими стикаються журналісти в Україні під час війни через недосконалість законодавства.

Однією з найбільш гострих проблем, з якими стикаються журналісти в Україні під час війни, є відсутність належного правового захисту під час роботи в зонах конфліктів. Попри наявні міжнародні норми, що передбачають захист журналістів як цивільних осіб, українське законодавство не містить спеціальних положень, які б гарантували безпеку журналістів у таких умовах.

Наприклад, під час російсько-українського конфлікту багато українських журналістів та працівників медіа зазнали нападів, затримань, і навіть викрадень. Один з відомих випадків стався у 2014 р., коли журналістку Ірина Довгань захопили проросійські бойовики на Донбасі, вона зазнала тортур і приниження, і звільнена лише завдяки широкому міжнародному резонансу. Цей випадок яскраво демонструє відсутність ефективного захисту журналістів у зонах конфлікту, а також недосконалість механізмів реагування з боку української влади [15].

Крім того, журналісти стикаються з серйозними проблемами у спробах отримати доступ до інформації в зонах бойових дій. Наприклад, часто неможливо отримати дозволу на зйомки або інтерв'ю, а також доступ до офіційної інформації про перебіг бойових дій. Це обмежує можливості журналістів надавати суспільству достовірну та об'єктивну інформацію.

Ще однією серйозною проблемою є переслідування та залякування журналістів з боку державних та недержавних акторів. Це включає як фізичне насильство, так і психологічний тиск, зокрема погрози, втручання у приватне життя та тиск на родичів журналістів.

Після початку війни на сході України та під час повномасштабного вторгнення росії у 2022 р. зафіксовано багато випадків, коли журналісти піддавалися переслідуванням з боку обох сторін конфлікту. Наприклад, кількох українських журналістів, які працювали в окупованих районах, затримано проросійськими силами і піддано тортурам. Такі дії зазвичай залишаються безкарними, що створює атмосферу страху та самоцензури серед журналістів.

Слід також зазначити, що журналісти, які критикують дії влади або озвучують непопулярні думки, часто стають мішенню для тиску з боку державних органів. Наприклад, за останні роки зафіксовано випадки, коли правоохоронні органи проводили обшуки в редакціях незалежних видань або відкривали кримінальні справи проти журналістів за їхню професійну діяльність. Це створює небезпечний прецедент для свободи слова і незалежності медіа [13].

Доступ до інформації є ключовим правом журна-

лістів, особливо під час війни, коли суспільство потребує достовірної інформації про події на фронті та дії влади. Проте українські журналісти часто стикаються з серйозними проблемами у цій сфері. Однією з таких проблем є цензура та обмеження доступу до певних видів інформації з боку державних органів.

Наприклад, під час активної фази бойових дій на сході України багато журналістів повідомляли про те, що вони не можуть отримати доступ до інформації про військові операції або про стан місцевих громад через надмірну секретність або небажання влади розкривати цю інформацію. Це створює серйозні перешкоди для виконання журналістами їхніх професійних обов'язків і обмежує їхню здатність інформувати громадськість.

Крім того, є випадки, коли журналістам відмовляють у доступі до прес-конференцій або інших заходів за участю державних посадовців, що є прямим порушенням їхніх професійних прав. Також зафіксовано випадки блокування або видалення журналістських матеріалів з інтернету під тиском з боку влади або збройних формувань.

Ще однією серйозною проблемою є недосконалість механізмів розслідування злочинів проти журналістів в Україні. Попри те, що українське законодавство передбачає кримінальну відповідальність за напади на журналістів, на практиці багато таких злочинів залишаються нерозслідуваними або недостатньо розслідуваними.

Наприклад, випадок з убивством відомого українського журналіста Павла Шеремета у 2016 р. досі залишається нерозкритим. Незважаючи на великий суспільний резонанс і залучення міжнародних експертів, розслідування цього злочину просувається повільно, що викликає сумніви з ефективності правової системи України у захисті журналістів [4].

Такий стан справ підриває довіру до правової системи і створює відчуття безкарності серед злочинців, що підвищує ризики для журналістів. Це також негативно впливає на міжнародний імідж України і ускладнює співпрацю з міжнародними організаціями у сфері захисту прав людини.

Війна в Україні мала значний вплив на незалежність та плюралізм медіа. З одного боку, під час конфлікту зростає роль державних медіа та офіційної пропаганди, що часто призводить до маргіналізації незалежних видань і альтернативних поглядів, а з іншого – журналісти, які намагаються зберегти незалежність, стикаються з серйозними фінансовими та операційними труднощами, що знижує їхні можливості для об'єктивного висвітлення подій.

У багатьох випадках незалежні журналісти змушені працювати в умовах постійного тиску з боку державних органів, так і збройних формувань. Це обмежує їхню здатність до об'єктивного висвітлення подій і сприяє поширенню однобокої інформації, що негативно впливає на громадську думку та демократичний процес в Україні.

Конкретні пропозиції із вдосконалення українського законодавства з урахуванням європейського досвіду та рекомендацій міжнародних організацій

Україна повинна враховувати досвід ЄС та міжнародних організацій у вдосконаленні свого законодавства із захисту журналістів. Одним із ключових кроків має стати впровадження спеціальних законодавчих норм,

що передбачають захист журналістів, які працюють у зонах конфліктів. Це може включати визначення статусу журналіста як особи, яка має право на захист відповідно до міжнародного гуманітарного права, а також запровадження спеціальних заходів безпеки для журналістів, які працюють у небезпечних умовах.

Крім того, варто створити механізми для забезпечення доступу журналістів до інформації під час збройних конфліктів, зокрема шляхом спрощення процедур отримання акредитації та доступу до офіційних джерел інформації. Це дасть змогу забезпечити більш об'єктивне та достовірне висвітлення подій, що відбуваються на фронті.

Зважаючи на велику кількість нерозкритих злочинів проти журналістів, необхідно посилити кримінальну відповідальність за такі діяння та запровадити більш ефективні механізми їхнього розслідування. Це може включати створення спеціальних слідчих груп у правоохоронних органах, які будуть займатися виключно розслідуванням злочинів проти журналістів, а також забезпечення незалежності таких розслідувань від політичного тиску.

Крім того, слід запровадити систему моніторингу та звітності з розслідування злочинів проти журналістів, що дасть змогу підвищити прозорість і ефективність роботи правоохоронних органів у цій сфері. Важливим кроком також стане посилення співпраці з міжнародними організаціями, такими як ОБСЄ та Рада Європи, у сфері захисту журналістів і розслідування злочинів проти них.

Захист незалежності медіа є ключовим фактором для забезпечення свободи слова та демократичного розвитку суспільства. Україна повинна запровадити законодавчі механізми, що забезпечують захист журналістів та редакцій від державного втручання та переслідувань. Це може включати створення незалежного органу нагляду за діяльністю медіа, який буде мати повноваження для розслідування випадків порушення свободи слова і прав журналістів.

Також важливо забезпечити прозорість власності на медіа та запровадити заходи, що унеможливають концентрацію медіавласності в руках однієї або кількох осіб, що може негативно впливати на плюралізм та об'єктивність висвітлення подій.

Зважаючи на складні умови роботи журналістів у зонах конфліктів, необхідно запровадити спеціальні навчальні програми, що надаватимуть журналістам знання та навички, необхідні для безпечної та ефективної роботи у таких умовах. Це може включати тренінги з питань безпеки, роботи з джерелами інформації у зонах

конфліктів, а також надання психологічної підтримки журналістам, які стикаються з небезпекою під час виконання своїх обов'язків.

Такі програми може бути реалізовано у співпраці з міжнародними організаціями, що мають досвід у сфері захисту журналістів та надання їм підтримки у небезпечних умовах.

Україна має активно співпрацювати з міжнародними організаціями та використовувати європейський досвід для вдосконалення свого законодавства стосовно захисту журналістів. Це може включати обмін інформацією та кращими практиками, участь у міжнародних програмах захисту журналістів, а також впровадження рекомендацій таких організацій, як Рада Європи, ОБСЄ та ЮНЕСКО.

Інтеграція європейських стандартів в українське законодавство дасть змогу підвищити рівень захисту журналістів і сприятиме зміцненню демократії та свободи слова в Україні. Важливим аспектом є також забезпечення виконання Україною своїх міжнародних зобов'язань у сфері захисту прав людини, зокрема у контексті виконання рішень ЄСПЛ.

ВИСНОВКИ

Адаптація українського законодавства до європейських стандартів захисту журналістів під час війни є необхідним кроком для зміцнення демократії та свободи слова в країні. Історичний контекст показує, що захист журналістів є важливим складником міжнародного права і правової системи ЄС. Українське законодавство, хоча й має певні механізми захисту, потребує значного вдосконалення для досягнення рівня європейських стандартів.

Практичні приклади проблем, з якими стикаються журналісти в Україні, вказують на необхідність посилення правового захисту, впровадження спеціальних норм для роботи у зонах конфліктів, посилення кримінальної відповідальності за злочини проти журналістів, а також забезпечення незалежності медіа. Співпраця з міжнародними організаціями та застосування європейського досвіду є ключовими елементами успішної адаптації українського законодавства.

Важливість цих заходів не може бути переоцінена, адже від цього залежить не тільки безпека журналістів, але й можливість громадян отримувати достовірну інформацію, що є основою для функціонування демократичного суспільства. Зрештою, адаптація українського законодавства до європейських стандартів сприятиме зміцненню свободи слова, розвитку незалежних медіа і, як наслідок, утвердженню демократії в Україні.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
2. Про інформацію : Закон України від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 р. № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: <https://www.echr.coe.int>
5. Резолюція № 2222 (XXI) Генеральної Асамблеї ООН «Про захист журналістів і пов'язаних з ними працівників» від 18 грудня 2013 р. URL: <https://www.un.org>
6. Кодекс поведінки Європейського Союзу для боротьби з дезінформацією від 26 вересня 2018 р. URL: <https://ec.europa.eu>
7. Глобальна декларація про права журналістів від 13 листопада 2018 р. URL: <https://www.una.org>
8. Рада Європи. Захист журналістів під час збройних конфліктів: стандарти та рекомендації. 2021. URL:

<https://www.coe.int>

9. Головатий С. Свобода слова та правовий захист журналістів в Україні: проблеми та перспективи. Київ, 2019.
10. Кривенко І. Міжнародно-правовий захист журналістів: аналіз стандартів ЄС. *Право України*. 2021. № 10. С. 45–53.
11. Павліченко О. Проблеми дотримання прав журналістів в умовах збройного конфлікту. *Журналістика та суспільство*. 2020. Т. 2, № 4. С. 112–119.
12. Грицак Я.В. Вплив інформаційної війни на свободу преси в Україні: правові аспекти. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія: Право*. 2021. № 112. С. 55–68.
13. Хорватова О.О., Пухір Ю.І. Деякі аспекти правового регулювання законної діяльності журналіста в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Т. 81, № 2. С. 366–371.
14. Грішина О.М. Правові аспекти захисту журналістів в умовах гібридної війни: український досвід. *Актуальні проблеми права*. 2022. № 3. С. 115–128.
15. Марценюк Т.М. Правовий захист журналістів в умовах збройних конфліктів: український досвід. *Науковий вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія: Юридична*. 2023. № 1. С. 123–135.

References

1. Constitution of Ukraine: Law of Ukraine No. 254k/96-VR dated June 28, 1996. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1996. No. 30. Art. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (in Ukrainian).
2. On Information: Law of Ukraine No. 2657-XII dated October 2, 1992. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 1992. No. 48. Art. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (in Ukrainian).
3. On Media: Law of Ukraine No. 2849-IX dated December 13, 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (in Ukrainian).
4. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms dated November 4, 1950. URL: <https://www.echr.coe.int>
5. Resolution No. 2222 (XXI) of the United Nations General Assembly "On the Protection of Journalists and Associated Personnel" dated December 18, 2013. URL: <https://www.un.org>
6. Code of Practice on Disinformation of the European Union dated September 26, 2018. URL: <https://ec.europa.eu>
7. Global Declaration on the Rights of Journalists dated November 13, 2018. URL: <https://www.una.org>
8. Council of Europe. Protection of Journalists During Armed Conflicts: Standards and Recommendations. 2021. URL: <https://www.coe.int>
9. Holovaty S. Freedom of Speech and Legal Protection of Journalists in Ukraine: Problems and Prospects. Kyiv, 2019. (in Ukrainian).
10. Kryvenko I. International Legal Protection of Journalists: Analysis of EU Standards. *Pravo Ukrainy*. 2021. No. 10. pp. 45–53. (in Ukrainian).
11. Pavlichenko O. Issues of Journalists' Rights Compliance During Armed Conflict. *Zhurnalistyka ta Suspilstvo*. 2020. Vol. 2, No. 4. pp. 112–119. (in Ukrainian).
12. Hrytsak Ya.V. The Impact of the Information War on Press Freedom in Ukraine: Legal Aspects. *Visnyk Kharkivskoho Natsionalnoho Universytetu imeni V.N. Karazina. Series: Law*. 2021. No. 112. pp. 55–68. (in Ukrainian).
13. Khorvatova O.O., Pukhir Yu.I. Certain Aspects of the Legal Regulation of Journalists' Activities in Modern Conditions. *Naukovyi Visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu. Series: Law*. 2023. Vol. 81, No. 2. pp. 366–371. (in Ukrainian).
14. Hrishyna O.M. Legal Aspects of Journalists' Protection in Hybrid Warfare: Ukrainian Experience. *Aktualni Problemy Prava*. 2022. No. 3. pp. 115–128. (in Ukrainian).
15. Martsenyuk T.M. Legal Protection of Journalists During Armed Conflicts: Ukrainian Experience. *Naukovyi Visnyk Lvivskoho Natsionalnoho Universytetu imeni Ivana Franka. Series: Law*. 2023. No. 1. pp. 123–135. (in Ukrainian).

Oleksandr SKUTELNYK

postgraduate student, Private higher educational institution "European University"

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0592-1578>

e-mail: tigerwild007@gmail.com

ISSUES OF ADAPTING NATIONAL LEGISLATION TO EUROPEAN UNION LAW ON THE LEGAL PROTECTION OF JOURNALISTS DURING WARTIME

In the context of active hostilities, journalists, despite threats to their lives and safety, continue to fulfill their vital mission—informing the public and the international community about the course of the war, exposing the aggressor's crimes, and documenting the consequences of the conflict. However, war not only endangers journalists' physical safety but also creates significant obstacles to the realization of their fundamental rights to freedom of expression and access to information. Under these circumstances, ensuring adequate legal protection for journalists becomes an urgent priority, especially in the context of Ukraine's European integration aspirations. Adapting national legislation to the standards of the European Union in the field of human rights, particularly the rights of journalists, is a crucial step in this process.

The purpose of the paper is to analyze the challenges and issues related to adapting Ukrainian legislation to European norms for protecting journalists during wartime. It will include a comprehensive review of international and European legal instruments governing journalistic activities in conflict zones and an in-depth analysis of existing Ukrainian legislation in this domain. Based on the findings, specific recommendations will be developed to improve Ukrainian legislation to ensure the effective protection of journalists during war. These recommendations will include proposals for implementing European standards, creating mechanisms for rapid response to violations of journalists' rights, ensuring their physical and psychological safety, and enhancing journalists' awareness of their rights and available protections.

Implementing these proposed changes will contribute to creating a favorable environment for journalists' work, guaranteeing their rights to freedom of expression and access to information, even under wartime conditions.

Keywords: Ukraine, journalists, war, human rights, freedom of speech, journalist safety, legislation, European Union, adaptation, international law, information security